

POETISK PRAKSIS

Er du en fugl, så fly
Er du en hund, så løp
Er du et menneske
så rekk frem hånden

Ingrid Lønnebotn

Poetisk Praksis og Diktammeret: Bokmagasinet diktspalte redigeres av poetene Endre Ruset og Joakim Kjarsvik. Vi trykker nye, innsendte dikt av etablerte og ubetjente forfattere. Bidrag mottas på adressen poetiskpraksis@klassekampen.no. Diktene blir ikke honorert. Spalta har dessuten et samarbeid med Diktammeret, et åpent, nettbasert skriveverksted for poesi, hvor Helge Torvund er veileder. Poeter kan også gå inn på Diktammerets nettsider og delta der: diktammeret.no. Hver måned kårer juryen i Diktammeret en månedens poet, som intervjues og trykkes i Bokmagasinet.

KJÆRE ABONNENT

Vil du omdressere avisa?
Opprette avtalegiro? Se dine vervepoeng?

Alt dette, og mer, kan du selv ordne på våre
hjemmesider! Se www.klassekampen.no/minside
eller ring oss på 21 09 30 01

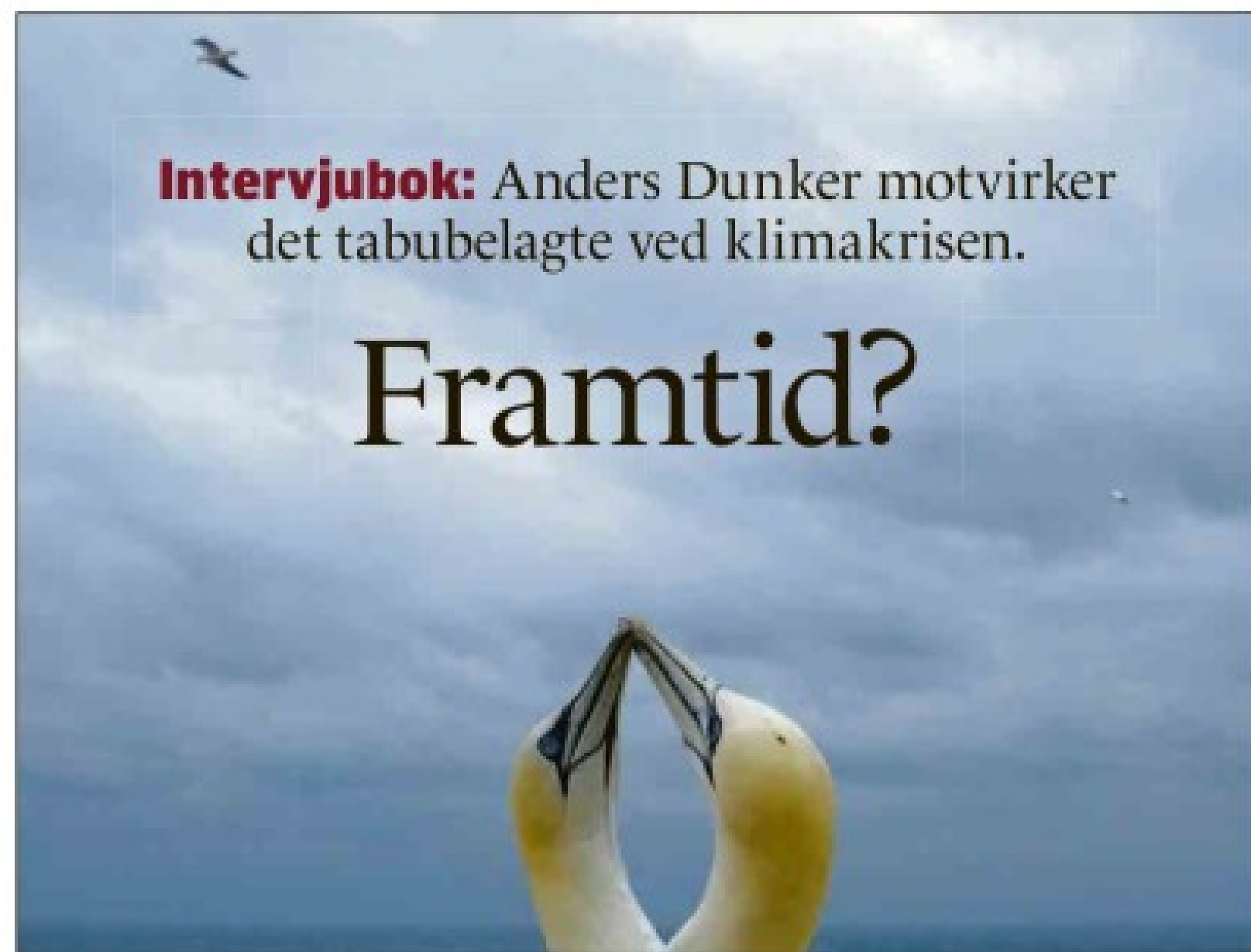

NORDISK POESI- FESTIVAL ROLF JACOBSEN- DAGENE

Hamar | 5.–8. mars 2020 | nordiskpoesifestival.no

KOMMER:

Olivia Bergdahl (SE) | Kjersti Bjørkmo | Thomas Boberg (DK) | Hanne Brannnes | Agneta Enckell (FI) | Signe Gjessing (DK) | Ted M. Granlund | Camilla Susann Haug | Johannes Heldén (SE) | Stein A. Høyrov | Edvard Hoem | Eldrid Johansen | Amfinn Johnsen | Ole Karlsen | Karianne Kjærnes | Bjarke Kolerus (DK) | Peter Stein Larsen (DK) | Amalie Kasin Lerstang | Eldrid Lunden | Louise Mønster (DK) | Ingrid Nielsen | **Henrik Nordbrandt** (DK) | Channe Nussbaum (DK) | Johan Ohlsson (SE) | Steinar Opstad | Ottar Ormstad | Dan Ringgaard (DK) | Jan Rosiek (DK) | Endre Ruset | Hans Kristian Rustad | Asger Schnack (DK) | Lars Ove Seljestad | Erik Skyum-Nielsen (DK) | Tore Stenersen | Cathrine Strøm | Espen Stueland | Arne Hugo Stølan | Sophus August Tuxen (DK) | Marius Westling | Morten Wintervold | Tom Roger Aadland

NATURENS MANGFOLD: To havsuler på en av de tyske Helgoland-øyene. FOTO: PATRIK STOLLARZ, AFP/NTB SCANPIX

«**V**i lever som om vi er trygge. I et slags tidløst paradys av velstand, mens vi på helt konkrete måter er ferd med å ødelegge planeten.» Slik oppsummerer den franske filosofen Bruno Latour dagens situasjon i Anders Dunkers bok «Gjenoppdagelsen av jorden», som samler intervjuer Dunker har gjort med ti av verdens mest kjente klimatenkere.

Dunkers utgangspunkt er nettopp det han kaller en «forvirrende» situasjon: På den ene siden virker ting normalt, og de fleste steder ser ut som før. «Samtidig begynner vi alle å forstå at det kommer an på hvor godt vi ser etter, hvor mye vi husker av hvordan det var og hva vi vet om urovekkende endringer som har begynt.» alarmerende temperaturøkninger, omfattende insekt-død, permafrost som tiner og korallrev som blekner og dør. Kan vi ta innover oss disse overveldende faktaene? Hvordan vil framtiden se ut? Finnes det noen grunn til håp eller optimisme?

Flere av intervjuene er tidligere publisert i serien «Grønne tenkere» i tidsskriftet Samtiden. Hver samtale er både en introduksjon til hver av tenkerne og en diskusjon om klimakrisen, der intervjueren selv er aktivt med.

Innfallsvinklene er ulike. Som filosofer er Bruno Latour og landsmannen Bernard Stiegler opptatt av hvordan vi forstår naturen og situasjonen vi er i. Hvorfor er vi, og det politiske systemet, handlingslammet? Indiske Vandana Shiva og amerikanske Bill McKibben har en mer aktivistisk tilnærming. Hva bør vi foreta oss for å få til endring?

Et viktig poeng hos Dunker, er at vitenskapen har utviklet seg gradvis, og mye av kunnskapen er relativt ny, samtidig som vi nokså uvitende har endret

planeten. Det at vi er inne i ny geologisk æra, antropocen, påvirket av menneskene selv, og i den første menneskeskapt masseutryddelsen av arter, setter historieforståelsen vår på prøve.

Hos aktivister som Shiva og McKibben blir løsningen å isolere problemene. For Shiva handler det om å kjempe for lokalsamfunnets rett til å forvalte jorden og ivareta biologisk mangfold. Den sjette masseutryddelsen og klimaendringene har «de samme årsakene, i hovedsak ødeleggelsen av land gjennom industrielt jordbruk.» For Shiva står kampen mot storkapitalen og i indisk kontekst spesielt det agrokjemiske gigantelskapet Monsanto-Bayer, en dominerende spiller i indisk landbruk.

For amerikanske Bill McKibben handler kampen om utfasing av fossil energi og et skifte til fornybar energi. McKibben, som står bak miljøbevegelsen 350.org, sier rett ut at han frykter for verden, men at frykten må brukes aktivt: «Jeg tror faktisk alle [...] føler frykt eller fortvilelse overfor det vi gjør med verden omkring oss og lengter etter forandring. Folk vil være med på en endring.»

Med klimatiltak menes vanligvis handlinger enkeltpersoner, bedrifter eller myndigheter kan foreta seg. «Gjenoppdagelsen av jorden» løfter et tema som har vært veldig lite diskutert i norsk offentlighet: *geoengineering* eller *geoingenjærkunst*. Her snakker vi om potensielle storskala-inngrep i naturen for å bremse global oppvarming.

Australske Clive Hamilton, som har skrevet boka «Earthmasters», deler inn de diskuterte mulighetene i (a) fjerning av karbondioksid – som å «gjødse havet med jernspen for å skape algeblomstring som fanger opp

SAKPROSA

Anders Dunker
Gjenoppdagelsen av jorden.
10 samtaler om
naturens fremtid
Spartacus 2019, 282 sider

mer CO2» – og (b) «administrasjon av solstråling» ved å «minske mengden av sollys som når jordens overflate.» eksempelvis ved å «spre sulfater i gassform fra fly i de øvre lagene av atmosfæren» eller trigge vulkanutbrudd. Samtlige av de ti intervjuede i boka er skeptiske til, for ikke å si fryktsomme overfor, slike risikable manøvre. Konsekvensene vil være uante, og hvem skal få mandatet til å gjennomføre slike inngrep?

Samlet sett er bokas samtaler ganske åpne. Det underliggende premisset er at klimaspørsmålet ikke bare er politisk, men filosofisk, eksistensielt, og i større grad bør utforskes og reflekteres over. Alle de intervjuede bærer på tunge bekymringer for dagens utvikling. Alle har også sine egne og ulike sporer til håp.

Siden klimakrisen påvirker oss på et grunnleggende psykologisk plan, som ikke dekkes av høyrestet og polarisert debatt i mediene, blir det lite offentlig refleksjon rundt de dype implikasjonene av den. Sånn sett blir den nærmest et slags tabu, noe Dunkers bok bidrar til å motvirke.

Bjarne Robberstad
bokmagasinet@klassekampen.no

Vår tid: Haagensens dikt dirrer mellom det naive og avanserte poetiske sprang.

Dei usynlege

Tittelen på den nye samlingen fra Nils-Øivind Haagensen si hand spelar oppe og direkte på dei som ikkje kunne la seg regjera og gjekk ut av regjeringa. Desse dikta krinsar altså i stor grad kring Fremskrittspartiet og Sylvi Løsthaug. Men her er òg tema som metoo, feminisme og Arbeiderpartiet.

Dikta innlek stort sett ein av to posisjonar, anten er dei poetens eiga stemme som kler av dei mørkeblå røystene all sminke, pynt og torne ord og viser nakent fram kva som ligg under, eller så gir dikta satirisk stemme til Fp på ein raljerande måte som set den blåblå retorikken i eit greitt og avslørande lys:

«takk for mellom bakkar og berg / takk for ja, vi elsker / takk for Norge i rødt, hvitt og blått / (men først og fremst hvitt) / takk for at vi aldri har hatt det bedre / takk for at vi alltid har vært best / og takk for at det er typisk.»

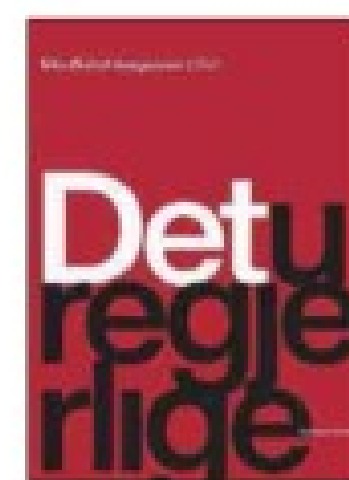
Poeten formidlar sin bodskap utan noko krav om ei aktiv politisk rolle i tråd med «den rette linja». Haagensen ryddar all tvil om nett dette til sides i innleiinga, som går slik:

«hvis du likevel ikke orker å delta / og det er mange som ikke orker / så kan du jo stå litt i utkanten / og se / på de opplødde menneskene / i de brede, plutselig trange gatene / du kan lære deg noen av rimene / du kan synge så vidt med / elske det uregjerlige»

I staden for dei store, eksistensielle spørsmåla som Haagensen nærma seg med ekte og ærlig engasjement i «God morgen og god natt» i 2012, er det nå dei grunnleggjande

DIKT

Nils-Øivind Haagensen
Det uregjerlige
Fartaget Oktober 2020, 129 sider

samfunnsmessige haldningane han reflekterer over; haldninga til menneskeverdet, dei utsette individa, dei usynlege, dei som vert sett ned på. Det krev ei anna form for emosjonell tilnærming.

Men hans karakteristiske element er her: Den direkte talen til lesaren, «jeg ble / kasta ut / fra fest en gang / fordi, sa en venn av vertskapet / vertinnen ble kvalm av oppsynet mitt / «fysisk kvalm» / av / «oppsynet mitt» / (og jeg som er så / snill og sjarmerende)».

Og dei forunderlege formuleringane som dirrer mellom det naive og det avanserte poetiske sprang: «da jeg levde var jeg ti år gammel en rekke ganger». Nokre dikt virrar tilsynelatande litt retningslaust rundt, men lesaren vert riven med og er brått heilt til stades i diktet, grensene vert viska ut, og så finn diktet brått retninga og går dit det skal. «En gang for alle» er eit døme på eit noko uregjerleg dikt. Det samlar ulike ting om

POLITISK: Nils-Øivind Haagensen set blåblå retorikk i eit greitt lys. FOTO: TOM HENNING BRATLIE

å bli kasta ut – av festen, – av regjeringa, om å ha makt til å kasta ut, det går hit og dit, og det er noko sjarmerande ved grunntonen i samlinga; poeten snakkar til deg, tenkjer på ting i fortid, i samtid, og så skjer det noko, så ser han noko, og det kjem

med i diktet og illustrerer kompleksitet og ulikskap:

du kan ingenting ta med deg
synger
Cornelis
men det er ikke sant
vi skal ta med oss isbreen
vi skal ta med oss dyreverden

og planteriket
og havet
vi skal ta med oss årstidene
vi skal ta med oss Darwin
vi skal ta med oss Gud
vi skal ikke glemme
en dritt

Helge Torvund
bokmagasinet@klassekampen.no

Regissør: ANNE-KAREN HYTTON

SIKRE DEG BILLETTER I DAG!

Skuespillere: ANNE KRIGSVOLL OG KIM HAUGEN.

Fullt kunstnerisk lag: NATIONALTHEATRET.NO

LYKKEDAGER

AV SAMUEL BECKETT. OVERSATT AV ØVIND BERG.

OBOS

NATIONAL THEATRET

★★★★★
Mesterlig
DAGSANSER

★★★★★
Vemodig, tankefull og
humoristisk
AFTENPOSTEN

”
Anne Krigsvoll gjør Samuel Becketts Lykkedager til en sjelden god teaterforestilling. lysende skuespillerkunst. KLASSEKAMPEN

TC DAGSLADET

nationaltheatret.no / 22 00 14 00